

Tyrkiet. Regeringens ivrige jagt på oppositionelle kræfter har også ramt parlamentets tredjestørste parti, det pro-kurdiske HDP. Dets frontfigurer er blevet anholdt på grund af ledelsens bånd til PKK, lyder det fra myndighederne, men analytikere vurderer, at Erdoğan reelt straffer partiet for at have modarbejdet hans plan om et stærkere præsidentembede.

Kollisionskurs

AF NANNA MUUS STEFFENSEN

ISTANBUL – Der har været gang i spraymalingen i kvarteret Tarlabasgyder. Forkortelserne for forskellige væbnede, kurdiske grupper står skrevet på de afskallede husmure. På toppen af bakken er den gamle politistation ved at blive erstattet af en ny i syv etager. Da en lille gruppe lokale demonstrerede her i nabolaget tidligere på måneden, efter arrestationerne af det pro-kurdiske parti HDP's ledelse, spredte politiets tåregas sig helt op til den nærliggende gågade, hvor tyrkere ellers normalt kan shoppe uden at skulle forholde sig til kurderne nede i Tarlabas.

Arrestationen af de to kurdiske partiledere, Selahattin Demirtaş og Figen Yüksekdağ, er kulminationen på en lang række kontroversielle anholdelser i kølvandet på sommerens mislykkede kupforsøg i Tyrkiet. Myndighedens offensiv har ikke kun ramt uafhængige medier og civilsamfundets regeringskritiske nøster, men er også gået hårdt ud over det kurdiske mindretal.

66 kurdiske borgmestre og viceborgmestre er blevet fyret eller arresteret, ni parlamentarikere er arresteret, og en række medier er blevet lukket, herunder en børnekanal, som sendte

tegnefilm på kurdiske. Indgrebene kommer på et tidspunkt, hvor det sydøstlige Tyrkiet marts af hårde kampe mellem statslige sikkerhedsstyrker og militante kurdere.

»Regeringen sender den her besked til kurderne, når det kurdiske folks repræsentanter bliver sat i fængsel: Jeres stemme er ikke vigtig, og der er ingen demokratiske kanaler for jer,« siger Nurcan Baysal, som er medstifter af den kurdiske tænketank DİSA, Diyarbakir Political and Social Research Institute, på en telefonforbindelse fra Diyarbakir, hovedbyen i det kurdiske Sydøsttyrkiets.

Siden statens fredsforhandlinger med den militante organisation PKK, Kurdistans Arbejdsparti, brød sammen sidste sommer, og kampene mellem sikkerhedsstyrker og PKK blussede op igen, er mindst 360 civile blevet dræbt, viser en opgørelse fra ngo'en International Crisis Group. 799 medlemmer af sikkerhedsstyrkerne har mistet livet, mens 923 militante fra PKK ifølge opgørelsen er blevet dræbt. Samtidig er hundreder tusinder af indbyggere i det sydøstlige Tyrkiet blevet fordrevet fra deres hjem.

Nu frygtes det, at anholdelserne af HDP's ledelse vil føre til en yderligere eskalering af den blodige konflikt med PKK og relaterede grupper.

Politiet bruger vandkanoner mod demonstranter i Istanbul, der protesterer mod anholdelserne af HDP's ledere tidligere på måneden. FOTO: EPA/SEDAT SUNA

»Der er meget stille her i byen. Folk er bange, fordi der er så meget politi og militær, og kampvogne og vandkanoner i bymidten. Mange foretrækker ikke at tale for meget om situationen, men de opbygger et had i stilhed. Folk er virkelig vrede, og jeg ved ikke, hvad der kommer til at ske,« siger Nurcan Baysal.

Konflikten med PKK er allerede blevet voldsommere i de seneste måneder. 444 personer blev dræbt fra august til oktober – næsten 10 procent flere end i de forgående tre måneder, ifølge International Crisis Group.

»Generelt har vi set, at når man lukker mulighederne for politisk repræsentation og politiske kanaler, så er det til fordel for PKK og deres argument om nødvendigheden af at ty til vold,« siger Nigar Göksel, projektchef for International Crisis Group i Tyrkiet.

Næstformand i HDP, Hışyar Özsoy, understreger, at partiet fortsat udelukkende vil arbejde på fredelig vis for at fremme sin politik.

»Samtidig tror vi, at hr. Erdoğan står færdig til mere politisk vold ved at eliminere HDP som et politisk alternativ. Man behøver hverken at være særlig klog eller være politolog for at forstå, at når alle muligheder for at føre demokratisk politik bliver spærret, som det skete i 1990'erne, så kommer der mere vold. Derfor er vi nødt til at åbne op for den politiske proces,« siger Hışyar Özsoy til Weekendavisen samme dag, som to af partiets advokater, der repræsenterede partiledere Demirtaş, er blevet anholdt.

Anklaget for PKK-forbindelser

Til grund for arrestationerne af HDP's formænd og syv andre parlamentarikere fra partiet, som er parlamentets tredjestørste, ligger anklager om, at de står bag terrorpropaganda og har forbindelse til PKK.

Siden HDP ved valget 7. juni sidste år fik stemmer nok til at forhindre Erdoğan's parti AKP i at danne regering (det lykkedes først efter et nyvalg i november 2015) og i at gennemføre den styrkede af præsidentembedet, som Erdoğan ønsker sig, har præsidenten retorisk koblet HDP til PKK. Selvom HDP har fordømt terrorangreb udført af PKK-relaterede grupper såvel som Islamisk Stat, mener Erdoğan og hans bagland ikke, at partiet har gjort nok for at lægge afstand til den militante kurdiske organisation.

»Hvis HDP havde bakket op om et præsidentielt system og støttet AKPs forfatningsændringer, ville ingen have spurgt, om partiet har distanceret sig nok fra PKK eller ej,« mener Akin Ünver, lektor ved Kadiri Has Universitetet i Istanbul med speciale i radikaliserings og konfliktsociologi.

Nurcan Baysal fra Diyarbakir Political and Social Research Institute vurderer, at regeringen under fredsprocessen så det som en fordel, at HDP og PKK har fælles bagland. Først efter valget sidste sommer, hvor HDP's mandater altså spændte ben for Erdoğan's planer om at styrke sin egen magt, skiftede man syn på sagen.

»Folk, som er PKK-sympatisører stemmer også på HDP, men det betyder ikke, at der kan sættes lighedstegn mellem de to,« siger Nurcan Baysal.

»Vi har fordømt vold så mange gange, men når vi fordømmer det, sætter de spørgsmålstegn ved vores intentioner,« siger Hışyar Özsoy fra HDP. »Man kan ikke løse noget som helst med fordømmelser. Hele den politiske institution i det her land fungerer som et ministerium for fordømmelser,« siger Özsoy, der mener, at HDP gøres til syndebug i statens kamp mod PKK.

HDP-politikere har flere gange deltaget i begravelser af personer, som har udført PKK-relaterede angreb, hvilket bliver fremført som et bevis for forbindelsen mellem de to. Men der ligger en manglende forståelse for det kurdiske lokalsamfund bag den konklusion, mener Nurcan Baysal.

»Folk her vil gå til deres begravelser, fordi de er børn af det kurdiske samfund. Det er ikke et bevis på, at der er en forbindelse mellem HDP og PKK. Vi lever i et samfund, hvor alle kender hinanden, og hvor man sørger for fællesskab,« siger hun.

Kløften til Europa

Arrestationerne af HDP-politikere har bidraget til at forværre det i forvejen anstrengte forhold mellem Tyrkiet og EU. Unionens Tyrkiet-rapportør Kati Piri opfordrede efter anholdelserne til at bremse optagelsesforhandlingerne, og Danmark og Tyskland indkaldte de tyrkiske ambassadører i de to lande til en samtale i udenrigsministerierne. Europa-Parlamentets formand Martin Schulz har desuden luftet muligheden for økonomiske sanktioner mod Tyrkiet, der indgår i en toldunion med EU.

Reaktionen kom hurtigt fra præsident Erdoğan, som udover at lange ud efter Schulz foreslog at holde en tyrkisk folkeafstemning om fortsættelsen af EU-optagelsesforhandlingerne. »Må de brænde op i helvedes afgrund,« tilføjede han om sine europæiske kritikere.

Torsdag i denne uge spidsede striden mellem unionen og Tyrkiet yderligere til, da et flertal i Europa-Parlamentet stemte for at fastfrysse forhandlingerne om landets optagelse i EU. Allerede dagen forinden havde Erdoğan dog slået fast, at parlamentets mening er »fuldkommen værdiløs« i Ankaras optik. Afstemningen i Strasbourg er da også kun vejledende, og EU-Kommissionen har gjort klart, at man ikke ønsker at stoppe optagelsesprocessen.

Den tyrkiske regering fastholder, at arrestationerne af HDP-parlamentarikere ikke er politisk motiverede, og afviser, at retsvæsenets uafhængighed er decimeret, sådan som det anføres i den seneste EU-rapport om landet. Ankara vil nu starte en ny fredsproces med kurdiske repræsentanter, udvalgt af regeringen selv. Myndighederne har udført en liste med 380 kurdiske »meningsdannere,« herunder religiøse ledere og ngo-følle, der generelt menes at være venligere stemt over for AKPs dagsorden end HDP's mål.

»Folkevalgte repræsentanter for den kurdiske befolkning bliver sendt i fængsel, og imens håndplukker regeringen nogle såkaldte repræsentanter for kurderne,« bemærker HDP-næstformand Hışyar Özsoy, som ikke giver meget for fremgangsmåden.

»Man slutter fred med dem, man er i konflikt med, ikke?«

Naturens skønhed. Vores priser.

Agadir

Direkte fra København
Fra/enkeltbillet

499,-

norwegian

